ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών:

ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΟΡΘ 60 : ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ 1^{Η}

« Με βάση τα χωρία που παρατίθενται στη σελ. 40-46 να παρουσιάσετε το πώς ο Μ. Αθανάσιος εκλαμβάνει τη σχέση του Πατρός με τον Υιό και πως διατυπώνει μια διαφορετική πρόταση από τον Ωριγένη και τον Άρειο αναφορικά με το ίδιο θέμα .»

Υπεύθυνος Σύμβουλος Καθηγητής : Δρ. Αθανάσιος Αντωνόπουλος

Φοιτητής : Αναστάσιος Ανδριανόπουλος
Αιθαία
24009 Θουρία Μεσσηνίας
Τηλ.6944152060
Αρ. Μητρώου : 31243

Ημερομηνία αποστολής : 3 / 1 / 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή ……..σελ. 3

Ενότητα 1

Σχέση Πατρός και Υιού στη διδασκαλία του Ωριγένη ……..σελ.4

Ο Ωριγένης ……σελ.4

Η Τριαδολογία του Ωριγένη ……...σελ.4

Ενότητα 2

Σχέσις Πατρός και Υιού στη διδασκαλία του Αρείου ……σελ.6

Ο Άρειος ……σελ.6

Ο Αρειανισμός …… σελ.7

Ενότητα 3

Η Διδασκαλία του Μ . Αθανασίου ……...σελ.8

Ο Μ. Αθανάσιος Αλεξανδρείας ……...σελ 8

Η Πρόταση του Μ. Αθανασίου και η κριτική του σκέψη στις θέσεις του Ωριγένη και του Αρείου. ……σελ.8

Η επικράτηση του Ομοουσίου – δημιουργία του Συμβόλου της Πίστεως. σελ.10

Σύνοψη ……..σελ.10

Βιβλιογραφία ……...σελ.11

« Με βάση τα χωρία που παρατίθενται στη σελ. 40-46 να παρουσιάσετε το πώς ο Μ. Αθανάσιος εκλαμβάνει τη σχέση του Πατρός με τον Υιό και πως διατυπώνει μια διαφορετική πρόταση από τον Ωριγένη και τον Άρειο αναφορικά με το ίδιο θέμα .»

Εισαγωγή

Κατά τον 4^{ο} μ.Χ. αιώνα υπήρξε σοβαρή αναστάτωση στο εσωτερικό της Εκκλησίας. Το Τριαδικό δόγμα , το κεφαλαιώδες δόγμα του Χριστιανισμού τέθηκε υπό αμφισβήτηση . Την αφορμή την έδωσε ο Άρειος (Πρεσβύτερος στην Αλεξάνδρεια) με τη διδασκαλία του , που ονομάστηκε « Αρειανισμός » , ο οποίος επηρεασμένος από την Τριαδολογία του Ωριγένη διαταράσσει τη σχέση Πατρός και Υιού και υποτάσσει τον Υιό στον Πατέρα . Την ίδια χρονική στιγμή εμφανίζεται ένας 20 χρονος φλογερός διάκονος , ο οποίος με τον εμπνευσμένο ρητορικό του λόγο αντικρούει τα επιχειρήματα της Αρειανικής Θεολογίας . Φαίνεται δηλαδή , ότι οι δογματικές διαμάχες και συζητήσεις του 4^{ου} μ.Χ. αιώνα δεν υπήρξαν ως ασκήσεις ακαδημαϊκής θεολογίας , αλλά ως αγώνες για την καθαρότητα της Πίστης και αποφυγής αλλοίωσής Της . Γι αυτό το λόγο έχει σημασία η παρακολούθηση της ιστορικής διαδρομής της σχέσης Πατέρα – Υιού και κατ' επέκταση του Τριαδικού δόγματος .

Στην εργασία μας θα προσπαθήσουμε μέσα από αυτή την ιστορική αναδρομή να παρουσιάσουμε τις θέσεις που υποστηρίζουν στις διδασκαλίες τους περί Θεού ο Ωριγένης , ο Άρειος καθώς και την πρόταση του Μ. Αθανασίου η οποία κατάφερε λόγω της Θεολογικής της δυναμικής να αποτρέψει την αλλοίωση του Τριαδικού δόγματος ενώ παράλληλα έθεσε τις Θεολογικές βάσεις της Εκκλησίας.

Θα κινηθούμε σε τρεις άξονες (ενότητες) . Ο ένας άξονας θα σκιαγραφήσει τις θέσεις και τη διδασκαλία του Ωριγένη για τη σχέση Πατέρα και Υιού , ο δεύτερος τις προτάσεις της Αρειανικής Θεολογίας για το ίδιο θέμα και τον επηρεασμό της από την Ωριγενική Τριαδολογία , ενώ στον τρίτο άξονα θα καταγράψουμε την πρόταση του Μ. Αθανασίου για τα χαρακτηριστικά της σχέσης Πατέρα και Λόγου , τα σημεία της κριτικής σκέψης του ως προς τη διδασκαλία του Ωριγένη και του Αρείου καθώς και τα αποτελέσματα αυτής της δογματικής διαμάχης .

Στον επίλογο της εργασίας μας θα αναφέρουμε τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν , καθώς και τη θέση που μας αντιπροσωπεύει .

I. Σχέση Πατρός και Υιού στη διδασκαλία του Ωριγένη .

Ο Ωριγένης .

Ο Ωριγένης Αδαμάντιος [1] γεννήθηκε πιθανώς στην Αλεξάνδρεια και πέθανε στην Καισαρεία το 251 μ.Χ. Εκπαιδεύτηκε στη σχολή του φιλόσοφου Κλήμη (φιλοσοφία του Φίλωνα) , επηρεάστηκε από τα φιλοσοφικά ρεύματα της εποχής του (π.χ. τον μεσοπλατωνισμό του Νουμηνίου) και ο ίδιος ήταν Πλατωνιστής.

Η Τριαδολογία στον Ωριγένη .

Σε αυτό το χρονικό σημείο της Ιστορίας οι ιδέες του Πλάτωνα περί Θεού και δημιουργίας του κόσμου έχουν δεχθεί επεμβάσεις . Δεν είναι οι ίδιες όπως εμφανίζονται στον Τίμαιο , αλλά επηρεασμένες από τη φιλοσοφία του Φίλωνα και του Αλβίνου εμφανίζουν ένα κόσμο που δημιουργήθηκε εκ του μηδενός (συμφωνία με το Χριστιανισμό) όπου οι σκέψεις προϋπήρχαν αιώνια στο Νου . Αυτή την αντίληψη υιοθετεί ο Ωριγένης ο οποίος προσπαθώντας να εκφράσει και το ένα και το άλλο μαζί ομιλεί για ένα κόσμο δημιουργημένο εκ του μηδενός αλλά για μια δημιουργία αιώνιας πράξης του Θεού [2]. Εισάγοντας την έννοια της δημιουργίας για να είναι ο Θεός παντοδύναμος πρέπει να έχει αντικείμενα που να ασκεί την εξουσία του . Τα μη όντα γίνονται όντα και η γέννηση του Υιού προέρχεται από μια πράξη θελήσεως του Πατρός : « *ἐκ τοῦ θελήματος τοῦ πατρός ἐγεννήθη* » (παραπομπή από τον Ιουστινιανό , Mansi IX 525)[3]. Έτσι στην κορυφή της Ύπαρξης θέτει έναν Ύψιστο αυτάρκη Θεό , Μονάδα . Αυτή η Μονάδα στην ιστορική της εξέλιξη γίνεται Τριάδα με τον Λόγο (προφορικός λόγος) και το Πνεύμα , είναι **κτίσματα** της

---

[1] Βικιπαιδεία η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια , « Ωριγένης » , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A9%CF%81%CE%B9%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B7%CF%82

[2] Ι. Δ. Ζηζιούλα **,** « Μαθήματα Χριστιανικής Δογματικής . Δ. Συμπλήρωμα . β. Η διόρθωση των Πλατωνικών ιδεών από τη Χριστιανική πίστη » *, Ο.Ο.Δ.Ε.* (1984-1985) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο :http://www.oodegr.com/oode/dogmat1/2B6b.htm

[3] Π.Γ.Φλωρόφσκυ , *Θέματα Ορθοδόξου Θεολογίας* , (Αθήνα : Άρτος Ζωής ,1989)σ.15

Μονάδας κατώτερά Της και στενά συνδεδεμένα με τη δημιουργία του κόσμου . Στη σχέση αυτή μεταξύ Πατρός και Υιού εμφανίζει τον Πατέρα Θεό τον οποίον ονομάζει *« αυτόθεον »* και τον Υιό αυτό που είναι έξω του , θεούμενο εκ μετοχής και αποκαλούμενο απλώς « Θεός » αλλά όχι « ο Θεός »[4] .

Πιστεύει δηλαδή ότι ο Λόγος είναι ανώτερος από όλα τα πνευματικά όντα , πολύ κοντά στον Θεό , αλλά επειδή είναι και Αυτός κτίσμα Του , είναι κατώτερος από τον Πατέρα . Δεν κατέχει την **θεότητα** μόνος Του , αλλά την **λαμβάνει** από τον Πατέρα και τη **διαχέει** προς τα άλλα όντα .

Θεωρεί τον Λόγο **εικόνα** του πρωτοτύπου , που είναι ο Πατήρ , και για τον οποίο πιστεύει ότι δεν θα έμενε Θεός αν δεν παρέμενε σε κατάφαση θεωρίας της « *Πατρικής αβύσσου» (Com. Joh., II,2. Βλ.επίσης Com.Joh.XII,25, Com.Mth.XV,10)*[5].

Μαζί με το Άγιο Πνεύμα είναι όντα θεότητας , αλλά **κατώτερα** από τον Πατέρα ως προς τις ιδιότητες ,την ουσία και τη δύναμή τους . Εμφανίζεται δηλαδή η θεωρία του *subordinationismus*[6] , η οποία μιλάει περί **υποταγής** του Υιού και του Πνεύματος στον Πατέρα . Ο Ωριγένης μιλώντας περί Πατρός και Υιού δε διστάζει να μιλήσει για « δύο Θεούς »[7] αποκρούοντας έτσι τον modalismus παρέχοντας πλήρη προσωπικότητα στον Λόγο , αλλά υποβιβάζοντάς Τον (προαναγγέλλοντας τον Αρειανισμό) σε έναν ετερούσιο του Πατρός , αφού πρόκειται περί δημιουργήματος. Έτσι ο Χριστιανισμός με δυο *θεούς* γίνεται μια θρησκεία πολυθεϊστική χωρίς οντολογικό περιεχόμενο και σωτηριολογικό χαρακτήρα .

Αυτή η ιδιόμορφη Τριαδολογία του Ωριγένη βοήθησε τον Άρειο αργότερα να θεωρήσει εύκολα , πως Αυτός ο Θεός που είναι ο Λόγος , καθώς είναι συνδεδεμένος με τη δημιουργία του κόσμου και άρα είναι και ο ίδιος ένα κτίσμα , είναι κατώτερος από τον Πατέρα και συνεπώς χωρίς τις σωτηριολογικές του ιδιότητες.

---

[4] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου , *Δόγμα , Πνευματικότητα και ήθος της Ορθοδοξίας ,* (Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο , 2002) σ.43
[5] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.43.
[6] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.44.
[7] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.44

ΙΙ. Σχέσις Πατρός και Υιού στη διδασκαλία του Αρείου .

Ο Άρειος .

Ο Άρειος γεννήθηκε στη Λιβύη στα μέσα της γ΄ μ.Χ. εκατοεντατηρίδος σπούδασε στην Αλεξάνδρεια και έγινε οπαδός του Ωριγένη και του Λουκιανού προϊσταμένου της Αντιοχειανής Σχολής. Η ευρυμάθειά του και η φιλοσοφική του μόρφωση τον είχαν κάνει γνωστότατο όταν προεχειρίσθη διάκονος της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας.

Ο Αρειανισμός .

Αυτήν ακριβώς την περίοδο το κρίσιμο φιλοσοφικό πρόβλημα ήταν το του χρόνου και της αιωνιότητας . Η ουσία της διαφωνίας ήταν βαθιά θεολογική . Μέσα σε αυτό το σύστημα δε μπορούσες παρά να πάρεις μια από τις δυο θέσεις : να απορρίψεις την αιωνιότητα του κόσμου ή να αμφισβητήσεις την αιωνιότητα του Λόγου. Την τελευταία θέση πήρε ο Άρειος στη διδασκαλία (Αρειανισμός) που ανέπτυξε για τη σχέση που χαρακτηρίζει τον Πατέρα με τον Υιό Λόγο και συνεπώς την Αγία Τριάδα.

Ο Άρειος προτείνει έναν **αυστηρό μονοθεϊσμό** : « *Οἴδαμεν ἕναν Θεόν* » , που είναι μόνο αυτός αγέννητος , αΐδιος , άναρχος και αθάνατος (« Επιστολή προς Αλέξανδρον »,στο Μ. Αθανασίου , *Περί Συνόδων*,16).[8]

Επηρεασμένος βαθειά από τη διδασκαλία του Ωριγένη περί **υποταγής** του Λόγου στον Πατέρα , από τη θέση του Λουκιανού περί αρνήσεως της **Ομοουσιότητας** [9] , αλλά και από την Θεολογία των πρώτων Απολογητών Πατέρων (π.χ. του Θεόφιλου Αντιοχείας) , η οποία πίστευε ότι ο Λόγος του Θεού είναι « *διά παντός ἐνδιάθετος ἐν καρδίᾳ Θεοῦ . Πρό γάρ τι γενέσθαι τοῦτον εἶχε σύμβουλον καί φρόνησιν ὄντα .Ὁπότε δέ ἠθέλησεν ὁ Θεός ποιῆσαι , ὅσα ἐβουλεύσατο , τοῦτον τον λόγον ἐγέννησε προφορικόν , πρωτότοκον πάσης κτίσεως »* (Προς Αυτόλυκον Β΄ , 10

[8] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.44.
[9] Άγιος Νεκτάριος , « Αι οικουμενικαί σύνοδοι της του Χριστού Εκκλησίας » , *Επιλεγμένα αποσπάσματα για την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο , από το βιβλίο του Αγίου Νεκταρίου εκδοθέν το πρώτον το 1892 ,* διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://www.i-m-patron.gr/agiosnektarios/keimeno1.htm

22) [10] . Υποστήριξε ότι ο Θεός **καταρχήν** δεν ήταν Πατέρας , αλλά όταν **θέλησε** να δημιουργήσει τον κόσμο **κατασκεύασε** ένα όν εκ του μηδενός που το ονόμασε Υιό ή Λόγο ή Σοφία . Αυτό το πρώτο όν είναι **κτίσμα ετερούσιον** , δηλαδή άλλης ουσίας από τον Πατέρα , το οποίο είναι προνομιούχο ανώτερο από τα άλλα κτίσματα , και το θέτει μέσα στην κτίση σε απόλυτη σχέση με τη δημιουργία , αφού το **δημιούργησε** με μοναδικό σκοπό να δημιουργήσει εμάς . Δηλαδή κατά τον Άρειο ο Λόγος είναι κτίσμα της ελεύθερης βούλησης του Πατέρα και αφού συμβαίνει αυτό δεν μπορεί να ανήκει στην οικογένεια της Άκτιστης και Ομοούσιας Τριάδας . Το τοποθετεί έξω από Αυτόν και πάνω από τον κόσμο, μεταξύ Θεού και κόσμου.

Σε μια τέτοια διδασκαλία όπου αποδίδει στην κτίση , η οποία περιέχει τον Υιόν αφού είναι κτίσμα , θεία ιδιότητα και την καθιστά αντικείμενο θείας προσκυνήσεως είναι πλέον αδύνατη η πίστη στην Αγία Τριάδα , επειδή α) ο Πατήρ είναι ο μόνος και αληθινός Θεός και β) ο δρόμος προς τη θέωση του ανθρώπου είναι αδύνατη εφόσον ο Λόγος δεν είναι Θεός αλλά πρόσωπο μεγάλης ηθικοπνευματικής τελειότητας , που βρίσκεται κοντά στο Θεό αλλά διαφορετικής ουσίας ως προς Αυτόν. Στο σύστημά του υπάρχουν δυο κύρια σημεία : Πρώτον η ολοκληρωτική ανομοιότητα μεταξύ Θεού και όλων των όντων τα οποία είχαν αρχή και δεύτερον η «αρχή » καθαυτή . Μόνο ο Θεός ήταν άναρχος . Στην ουσία δηλαδή στη διδασκαλία του δεν υπάρχει καθόλου χώρος για θεολογία αφού ο Άρειος δεν έχει να πει τίποτα για τη ζωή του Θεού εκτός από το σύνδεσμό του με τη Δημιουργία .Αφαιρώντας το Τριαδολογικό δόγμα δηλαδή τις εκφάνσεις της Αλήθειας που βιώνει η Εκκλησία υπαρξιακά και εμπειρικά μέσα από τη διδασκαλία των Αγίων Πατέρων καθιστούσε τον Χριστιανισμό κενό από κάθε θρησκευτικό περιεχόμενο , αφού τον περιόριζε μέσα σε λογικά στοιχεία..

Η Θεολογία του Αρείου υπήρξε μια από τις σοβαρότερες κρίσεις στους κόλπους του Χριστιανισμού . Ωστόσο αυτή η κρίση ανάγκασε πολλούς θρησκευτικούς ηγέτες της εποχής να εμβαθύνουν θεολογικά στο δόγμα και να σώσουν την Πίστη η οποία κινδύνευε να « εκπέσει » . Τότε εμφανίζεται ένας νέος φλογερός διάκονος ο Αθανάσιος ο οποίος κατάφερε με την πρότασή του να ανατρέψει όλα τα επιχειρήματα του Άρειου και να οπλίσει την Εκκλησία με δυνατά πνευματικά θεμέλια.

[10] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σ.42

III. Η Διδασκαλία του Μ . Αθανασίου

Ο Μ. Αθανάσιος Αλεξανδρείας

Επίσκοπος και αργότερα Πατριάρχης Αλεξανδρείας (298 – 373) ονομάστηκε από την Εκκλησία Μέγας για την Θεολογική του Πρόταση περί ομοουσιότητας Πατρός και Υιού και τιμάται ως Άγιος για τα Πνευματικά θεμέλια που χάρισε στο σώμα της Εκκλησίας. Εξορίστηκε πολλές φορές για τις θέσεις του , αλλά χάρη στη δογματική του σταθερότητα , τόλμη , μαχητικότητα και ευφράδεια κατάφερε να βγει νικητής από τη Θεολογική διαμάχη με τον Άρειο και τον *Αρειανισμό* .

Η Πρόταση του Μ. Αθανασίου και η κριτική του σκέψη στις θέσεις του Ωριγένη και του Αρείου.

Την εποχή που ο Μ. Αθανάσιος Διακονεί την Εκκλησία της Αλεξανδρείας έχει διαδοθεί η διδασκαλία του Αρείου , θέση η οποία απειλεί σοβαρά τα θεμέλια της δογματικής Τριαδολογίας του Χριστιανισμού.

Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε την Θεολογική Πρόταση του Αθανασίου πρέπει να ξεκινήσουμε από την αρχή της Δημιουργίας . Ο Αθανάσιος αναπτύσσει την άποψη ότι ο κόσμος δημιουργήθηκε εκ του μηδενός λόγω της **βουλήσεως** του Θεού και όχι των «σκέψεων » (όπως πίστευε ο Ωριγένης) , γιατί ένας Άναρχος Αιώνιος δε σκέφτεται , αφού οι σκέψεις προϋποθέτουν χρονικές διεργασίες ενός μη παντογνώστη , αλλά **βούλεται .** Αυτή η βούληση Του παρέχει την ελευθερία να δημιουργήσει τα κτίσματα . Για να μπορέσουν όμως αυτά να έρθουν σε κοινωνία μαζί Του και να μετέχεται ο Πατέρας ολοκληρωτικά μαζί τους , πριν τα μη όντα γίνουν όντα **, ο Πατέρας υπάρχει μαζί με τον Υιό τον οποίο γεννά κατά την εικόνα Του** , ο οποίος αντιπροσωπεύει την καθολική μετοχή της **Ουσίας** του Πατρός , η οποία είναι αναλλοίωτη κοινωνική μετεχόμενη και εκχωρούμενη στον Υιό **,** δηλαδή Πατέρας και Υιός είναι **Ομοούσιοι.** Κατά τον Μ. Αθανάσιο η σχέση Λόγου και Πατέρα είναι *κατά φύσιν* η οποία βέβαια προηγείται του *κατά βούλησιν* « *Καί αναιροῦντες δέ τό κατά φύσιν , πῶς τό κατά βούλησιν προηγεῖσθαι*

θέλοντες οὐκ ἐρυθρυῶσιν; » (Μ. Ἀθανασίου , *Κατά Ἀρειανῶν*,2,2 PG 26 149C) [11] , το οποίο ακολουθεί για τη δημιουργία του κόσμου.

Επομένως το **γέννημα υπάρχει πάντοτε** μαζί με τον Πατέρα , αν δεν υπήρχε άλλωστε σημαίνει κάποιο ελάττωμα όσον αφορά την τελειότητα της ουσίας[12] , είναι Άναρχο δεν υπάρχει ως σκέψη στο νου του Θεού και δε δημιουργείται (έτσι αναιρείται και η θέση του Αρείου περί δημιουργίας του Λόγου αργότερα) **.** Έτσι εισάγεται η νέα αντίληψη ότι το Γέννημα δεν οφείλεται στη **βούληση** : « *οὐ βουλήσει ἀλλά φύσει τόν ἴδιον ἔχει Λόγον* »[13] , αλλά είναι ιδιαίτερη **ιδιότητα της ουσίας** (*Κατά Αρειανών*, 1 , 35) [14]. Η ουσία του Θεού έχει απόλυτη προτεραιότητα και υπερέχει των πράξεων και του θελήματος . Ο Θεός είναι Πατήρ , Υιός και Άγιο Πνεύμα . Είναι Πατήρ πριν να δημιουργήσει οτιδήποτε και δημιουργεί μέσω του Υιού Του , έτσι η πατρότητα προηγείται της Δημιουργικότητας . Η χρήση των όρων θέληση και βουλή βρίσκουν εφαρμογή στο πεδίο της Δημιουργίας του κόσμου.

Η διάκριση μεταξύ Γεννήσεως και Δημιουργίας , που εισάγεται στην Θεολογία με την Πρόταση του Αθανασίου γίνεται αποδεκτή από την Εκκλησία . Ο Πατέρας γεννά από τη φύση Του τον Υιό , παράγει από την ουσία Του κάτι όμοιο με Αυτόν , ενώ η Δημιουργία του κόσμου γίνεται εκ του μηδενός με την θέληση και τη δύναμή Του , αλλά έξω από Αυτόν με διαφορετική ουσία .

Το ομοούσιο που ανέπτυξε ο Αθανάσιος ήταν και το θεμέλιο του Τριαδικού δόγματος . Κατά τον Αθανάσιο οι δυο υποστάσεις του Θεού **αίτιον** και **αιτιατόν** , αίτιον για την εκκλησία ο Πατέρας και αιτιατόν μέσα στην Εκκλησία ο Υιός δε θα μπορούσαν να μην ήταν Ομοούσιες . Ο Λόγος δηλαδή είναι μια σύλληψις του εαυτού Του , η οποία είναι εικόνα Του. Γι αυτό και δεν υπάρχει διάκριση αντικειμένων (όμοια – ανόμοια) μεταξύ τους . Ο Υιός είναι γέννημα όμοιο και ταυτό με το θείο και άρα ΄Ακτιστο. Είναι Αυτός , που ο κόσμος έρχεται σε κοινωνία μαζί του . Πρόκειται για το Θεό και όχι για κάποιο κτίσμα Του με το οποίο μπορεί να έχουμε επικοινωνία εμμέσως μαζί Του . Αποτελεί επέμβαση και πράξη του Θεού στον κόσμο , είναι το Είναι του , δηλαδή μια θεία πράξη και συνεπώς ο Θεός ο ίδιος .

---

[11] Ν. Α. Ματσούκα , *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β* , (Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Π. Πουρναρά 2006) σ. 96
[12] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σελ.46
[13] Π.Γ.Φλωρόφσκυ, όπ. παρ. , σελ.25
[14] Κ. Αγόρας , Στ. Γιαγκάζογλου, π. Ν. Λουδοβίκος και Στ. Φωτίου ,όπ. παρ. ,σελ.46

Έτσι ενώ στον Ωριγένη και στον Άρειο η τριάδα ήταν ελλιπής , τώρα με την πρόταση του Αθανασίου η Τριάδα γίνεται πλήρης . Η πληρότητα αυτή εκφράζεται με τη δυνατότητα της ομοούσιας υποστατικής εκχώρησής της θεότητας στον Υιό και στο Άγιο Πνεύμα . Με τη θεολογία του Μ. Αθανασίου τα Τριαδικά ονόματα δηλώνουν τον εσώτερο χαρακτήρα το Θεού , είναι το Είναι Του. Είναι οντολογικά ονόματα .

Η επικράτηση του Ομοουσίου – δημιουργία του Συμβόλου της Πίστεως.

Μέσα σε αυτή τη Θεολογική διαμάχη και μπροστά στον κίνδυνο η ειρήνη της αυτοκρατορίας να ταραχθεί ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος συγκαλεί την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο της Νικαίας το 325 μ.Χ. με σκοπό τη σύνταξη του Συμβόλου της Πίστεως και την καταδίκη του Αρείου και της θεολογίας του. Από αυτή τη Σύνοδο νικητής βγαίνει ο Αθανάσιος και η πρότασή του περί Ομοουσίου . Ο Άρειος αναθεματίζεται η διδασκαλία του « γίνεται » αίρεση διατάσσεται να καούν τα συγγράμματά του και επιβάλλεται η ποινή του θανάτου σε όποιον κατείχε τέτοια συγγράμματα [15].

Η Εκκλησία ονόμασε τον Αθανάσιο Μέγα και τον τιμά ως Άγιο.

Σύνοψη

Στην εργασία μας προσπαθήσαμε να εκθέσουμε τις θέσεις που αναπτύχθηκαν περί Τριαδολογίας στους τέσσερις πρώτους αιώνες . Ο Ωριγένης επηρεασμένος από τα φιλοσοφικά ρεύματα της εποχής του διατυπώνει τη θεωρία περί **υποταγής** του **Υιού** στον **Πατέρα** , η οποία άνοιξε του δρόμο στον αρειανισμό.

Ο Άρειος αναπτύσσει τη θέση του Ένα Θεού , ο οποίος δημιουργεί τον **ετερούσιο** Υιό Του . Με αυτή τη θέση όμως έπαυε να υπάρχει Τριαδικό δόγμα . Χωρίς το δόγμα ο Χριστιανισμός θα ήταν ένα φιλοσοφικό ρεύμα χωρίς θεολογικό περιεχόμενο .

---

[15] Άγιος Νεκτάριος , όπ. παρ. : διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο http://www.i-m-patron.gr/agiosnektarios/keimeno1.htm

Ο Μ. Αθανάσιος διατυπώνοντας τη δική του πολυσήμαντη θεολογική Πρόταση περί **ομοουσιότητας** Υιού και Πατρός επαναπροσδιορίζει την θέση της Τριαδικότητας μέσα στην Εκκλησία και θέτει το θεολογικό περιεχόμενο της δημιουργίας του Συμβόλου της Πίστεως.

Με την Πρόταση του Μ. Αθανασίου ο Θεός παραμένει πλήρης Τριαδικός Ομοούσιος , Άναρχος , Άκτιστος και οι άνθρωποι μπορούν μέσω αυτού να κοινωνούν και να μετέχουν στο δρόμο προς την ηθικοπνευματική τελειότητα .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγόρας , Κ. Γιαγκάζογλου, Στ. Λουδοβίκος , Ν. και Φωτίου , Στ. *Δόγμα , Πνευματικότητα και ήθος της Ορθοδοξίας* , (Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο , 2002)

2. Ζηζιούλα , Ι. *Ελληνισμός και Χριστιανισμός* (Αθήνα : Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος ,2003)

3. Βικιπαιδεία (2006) , « Ωριγένης » , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A9%CF%81%CE%B9%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B7%CF%82 (2006)

4. Ζηζιούλα **, Ι.** « Μαθήματα Χριστιανικής Δογματικής . Δ. Συμπλήρωμα . β. Η διόρθωση των Πλατωνικών ιδεών από τη Χριστιανική πίστη » , *Ο.Ο.Δ.Ε.* (1984-1985) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.oodegr.com/oode/dogmat1/2B6b.htm

5. Άγιος Νεκτάριος , « Αι οικουμενικαί σύνοδοι της του Χριστού Εκκλησίας » , *Επιλεγμένα αποσπάσματα για την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο , από το βιβλίο του Αγίου Νεκταρίου εκδοθέν το πρώτον το 1892* , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο : http://www.i-m-patron.gr/agiosnektarios/keimeno1.htm

6. Ματσούκα , Ν. *Δογματκή και Συμβολική Θεολογία Β* , (Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Π. Πουρναρά ,2006)

7 .Φλωρόφσκυ , Γ. *Θέματα Ορθοδόξου Θεολογίας* , (Αθήνα : Άρτος Ζωής ,1989)